

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์
เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
ในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์¹

Factors Affecting the Professional Journalists' Perception on the Roles
of the National Press Council of Thailand as a Self-regulatory Body
on Ethical Journalism Practice

บุบผา เมฆศรีทองคำ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และ 2) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 200 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติบรรยายและการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่าการเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นมีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ การกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ABSTRACT

The purposes of this research are: 1) to study the professional journalists' perception on the roles of the National Press Council of Thailand (NPCT) in regulating on ethical journalism practice, and 2) to study interaction between being members or not of the NPCT, and between being to central or local newspapers, and to analyze its effects on the journalists' perception on the roles of the NPCT. The samples were 200 professionals in newspaper organizations. Questionnaires were collected and analyzed using descriptive statistics and Two-way ANOVA. The findings revealed that being members or not of the NPCT, and being central or local newspapers interactively affected the perception on the roles of the NPCT in regulating ethical journalism practice with its statistical significances of 0.05.

Keywords: Professional Journalists, National Press Council of Thailand, Self-regulatory Body on Ethical Journalism Practice

¹ บทความชิ้นนี้ใช้ฐานข้อมูลจากรายงานการวิจัย “บทบาทและความคาดหวังต่อสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์” ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สถาบันอิสรာ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

² อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในยุคของสังคมแห่งข่าวสารคงมีอาจปฏิเสธได้ว่า ข่าวสารต่างๆ ที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชนล้วนมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “หนังสือพิมพ์” ถือเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทอย่างมากในการรายงานเหตุการณ์ข่าวสารได้อย่างล้าลึกกว้างขวาง (นัทรหทัย อุบล, 2552) ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเที่ยงตรง ดังนั้น เสรีภาพจึงเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานของหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุนี้ในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 25 ชื่อฉบับและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ 10 องค์กร ได้ร่วมกันลงนามในบันทึกเจตนารมณ์จัดตั้ง “สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ” เพื่อส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ควบคุมตนเอง มีเสรีภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม

เพราะฉะนั้น “สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ” จึงเป็นองค์กรแห่งแรกในการทำหน้าที่ตรวจสอบตนเองโดยไม่อาศัยกฎหมายรองรับ แต่มีหลักจริยธรรมเป็นแนวทางในการควบคุมตนเอง และมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีความเข้าใจในบทบาทของตนเองที่มีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง โดยตระหนักถึงจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

จากเหตุผลดังที่กล่าวข้างต้นจึงนำมาสู่ความสนใจศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์” ว่าผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์รับรู้บทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างไร และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ส่วนท้องถิ่นที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือไม่อย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หมายถึง องค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ควบคุมตนเองของหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

จริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง แนวประพฤติปฏิบัติหรือมาตรฐานทางวิชาชีพตามข้อกำหนดของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเพื่อให้หนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานภายในองค์กรหนังสือพิมพ์

การกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง การตรวจสอบ ดูแลและพิจารณาลงโทษหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่กระทำผิดตามแนวประพฤติปฏิบัติหรือมาตรฐานทางวิชาชีพที่เป็นข้อกำหนดของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความเสียหายต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง การทำตามหน้าที่ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการตรวจสอบ ดูแลและพิจารณาลงโทษหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่กระทำผิดตามแนวประพฤติปฏิบัติหรือมาตรฐานทางวิชาชีพที่เป็นข้อกำหนดของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความเสียหายต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้อง

สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ ส่วนกลาง/ท้องถิ่นที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติต่อไป

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

1.1 ความจำเป็นของการมีสภาการหนังสือพิมพ์

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) กล่าวถึงความจำเป็นของการมีสภาการหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

1. การควบคุมวงการสื่อมวลชน โดยประมวลจรรยาบรรณซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นไม่พอเพียง เมื่อจำนวนนักวารสารศาสตร์มากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องเสริมด้วยการควบคุมดูแลโดยองค์กรหรือกลุ่มบุคคลอีกส่วนหนึ่งเพิ่มเติม การดูแลควบคุมโดยสื่อมวลชนจึงเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนกว่าการควบคุมด้วยจรรยาบรรณโดยลำพังก่อนหน้านี้

2. เพื่อให้สภาการหนังสือพิมพ์เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างความต้องการของสังคมกับการทำงานของนักวารสารศาสตร์ โดยสามารถย้อนกลับสารได้ต่อผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหรือบรรณาธิการบริหารด้วยการผ่านสภาการหนังสือพิมพ์ นอกจากนั้นยังสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวงการและบุคคลในวงการต่อรัฐบาลอีกด้วย

3. สภาการหนังสือพิมพ์มีประโยชน์ต่อการควบคุมดูแลกันเอง ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนจำเป็นต้องมีอิสระและเสรีภาพเป็นรากฐาน จึงไม่อาจให้รัฐบาลหรือหน่วยราชการทำหน้าที่นี้ได้ ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะอาศัยมาตรการการควบคุมกันเองเป็นมูลฐานสำคัญ

4. จำเป็นต้องมีตัวจักรให้สื่อมวลชนอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณแห่งนักวารสารศาสตร์ เช่น การไม่ตกเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ข่าว เพราะอาจทำให้สื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ได้ หรือการไม่รับสินบนซึ่งแหล่งข่าวเป็นผู้จ้างวานหรืออิทธิพลทางการเมืองเพื่อให้สื่อมวลชนเสนอข่าวหรือสนับสนุนแหล่งข่าวนั้นๆ เช่น การเชิญไปชมโรงงานที่มีกรณีพิพาทเพื่อให้กลับไปรายงานข่าวสนับสนุนกิจการของโรงงานนั้น เป็นต้น

5. อำนาจของสื่อมวลชนนั้นมีขอบเขตกว้างไกลจนมักเรียกกันว่าเป็น “ฐานันดรที่ 4” จึงทำให้สื่อมวลชนเกิดความขมใจ ใช้อัตวิสัยในการเสนอข่าวสารและความคิดเห็นอย่างไร้ขอบเขตและปราศจากคุณธรรม

6. เพื่อการตรวจสอบความเที่ยงตรงของจรรยาบรรณข่าวสารและการสอบสวนข้อเรียกร้องของประชาชนต่อการแสดงออกของสื่อมวลชน ทั้งนี้เพื่อให้ปรับปรุงเกียรติภูมิและความน่าเชื่อถือให้กับผู้รับสาร

7. เพื่อปกป้องและส่งเสริมเสรีภาพของสื่อมวลชนในการแทรกแซงจากผู้ใช้อำนาจไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลหรือผู้ทรงอิทธิพล

1.2 ประเภทของสภาการหนังสือพิมพ์

สุกัญญา ตีระวนิช (2549) กล่าวว่าโดยทั่วไปสภาการหนังสือพิมพ์มีไว้เพื่อให้สำนักหนังสือพิมพ์ควบคุมกันเอง หากนักหนังสือพิมพ์สามารถควบคุมกันเองได้ก็เท่ากับเป็นการป้องกันการรบกวนจากอำนาจภายนอกซึ่งอ้างเอาความไม่รับผิดชอบของหนังสือพิมพ์เข้ามาแทรกแซงเหนือขอบเขตที่ควรจะเป็น แต่เพราะลักษณะทางการเมืองของแต่ละประเทศแตกต่างกัน สภาการหนังสือพิมพ์ของแต่ละประเทศจึงมีความแตกต่างกันไปด้วยซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1. สภาการหนังสือพิมพ์ที่ควบคุมกันเองโดยสมัครใจ (voluntary) นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า “กำกับ” หรือ “ดูแลตนเอง” (self-regulation) มากกว่าคำว่า “ควบคุม” เพราะสภาการหนังสือพิมพ์ไม่มีอำนาจลงโทษโดยตรงเหมือนกฎหมาย สภาการหนังสือพิมพ์ที่สามารถดูแลตนเองได้เต็มที่ ได้แก่ ประเทศที่มีเสรีภาพเต็มที่ เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสวีเดนและประเทศสวิตเซอร์แลนด์

2. สภาการหนังสือพิมพ์ที่ควบคุมตนเองกึ่งสมัครใจ (Half-voluntary) ได้แก่ สภาที่รัฐบาลหรือกลุ่มอิทธิพลภายนอกเข้ามาบีบบังคับอยู่ในคณะกรรมการทำให้คะแนนเสียงจำนวนหนึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของรัฐบาล ตัวอย่างสภาการหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ปรากฏในประเทศตุรกี ประเทศปากีสถาน และประเทศเกาหลีใต้

3. สภาการหนังสือพิมพ์ที่ควบคุมตัวเองแต่ในนาม คือ มีสภาการหนังสือพิมพ์แต่ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงเพราะรัฐบาลเป็นผู้ควบคุมสภานั้นอีกทีหนึ่ง เช่น สภาการหนังสือพิมพ์ในประเทศอินเดีย

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเภทของสภาการหนังสือพิมพ์ที่ควบคุมตนเองโดยสมัครใจ เนื่องจากการก่อตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติของไทยเป็นไปตามรัฐธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติที่มีเจตนารมณ์ที่จะจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อควบคุมตนเองโดยสมัครใจ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชน

กิติมา สุรสนธิ (2549) กล่าวว่า การควบคุมสื่อมวลชนโดยทั่วไปมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ

1. การควบคุมจากภายนอก ซึ่งได้แก่ การควบคุมจากสถาบัน องค์กรหรือส่วนอื่นๆ ที่ไม่ใช่โดยตัวสื่อมวลชนเอง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ควบคุมโดยรัฐบาล ซึ่งจะออกมาเป็นตัวถูกระเบียบต่างๆ ที่ถูกระบุไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ ระเบียบว่าด้วยข้อบังคับเกี่ยวกับสื่อทั้งในเรื่องการขออนุญาตและการนำเสนอข้อมูลข่าวสารตามที่สังคมได้ระบุหรือกำหนดไว้

1.2 ควบคุมโดยประชาชน ในสังคมที่พัฒนาแล้วโดยทั่วไปที่โครงสร้างของสื่อมวลชนมีลักษณะที่ขึ้นตรงกับประชาชนหรือมีประชาชนเป็นผู้สนับสนุน ดังนั้นเสียงของประชาชนก็คือเสียงของพระเจ้าผู้คุ้มครอง หรือคุ้มครองความประพฤติของสื่อในการที่จะให้กระทำหรือไม่ให้กระทำการในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือสิ่งอื่นใดได้ ซึ่งการควบคุมในลักษณะนี้ประชาชนจะต้องเป็นผู้ที่มีสิทธิ และมีอำนาจของการต่อรองกับสื่อสูง นั่นก็คือ ประชาชนจะต้องมีความรู้ ความสามารถและได้รับสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเข้าไปควบคุมการทำงานของสื่อเพื่อให้เกิด

ประโยชน์ต่อตัวประชาชน สังคมและประเทศชาติให้มากที่สุดซึ่งการที่ประชาชนจะดำเนินการควบคุมด้วยวิธีการกดซื้อได้นั้น ประชาชนจะต้องอยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ค่อนข้างดีด้วย

2. การควบคุมจากภายใน ซึ่งได้แก่ การควบคุมจากตัวของสื่อเอง โดยสื่อจะตั้งองค์กรร่วมขึ้นมาเพื่อร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของสื่อได้อย่างถูกต้อง เทียบธรรม และเนื่องจากสื่อแต่ละชนิดแต่ละประเภทมีธรรมชาติที่แตกต่างกัน ดังนั้น แนวทางการปฏิบัติภาระหน้าที่ในแบบแผน และ โครงสร้างของสื่อย่อมแตกต่างกัน ทำให้การกำหนดจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อแตกต่างหลากหลายกันไป

Hiebert และคณะ (1985 อ้างถึงใน กวี อุรัสยะนันท์, 2542) กล่าวว่า มาตรการควบคุมสื่อมวลชนโดยจำแนกตามลักษณะของผู้ควบคุมซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. รัฐบาล (government) ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ควบคุมสื่อมวลชนซึ่งรัฐบาลนั้นๆ จะทำการควบคุมสื่อมวลชนได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะการปกครองของประเทศ หากประเทศเป็นเผด็จการอำนาจการควบคุมสื่อมวลชนของรัฐบาลก็จะมาก แต่หากประเทศมีการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย รัฐบาลก็จะมีความสามารถในการควบคุมสื่อมวลชนได้น้อย

2. ต้นตอของข่าวสาร (content source) มีบทบาทในการควบคุมเนื้อหาของสื่อมวลชนโดยอาจจะใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่

2.1 ยุทธวิธีในการให้ข่าวสาร (strategic release) โดยการกำหนดเงื่อนไขทางด้านเวลาและการให้รายละเอียดทางด้านเนื้อหาต่อสื่อมวลชน เช่น จะให้ข่าวแก่หนังสือพิมพ์ฉบับใดในช่วงเวลาใด

2.2 ยุทธวิธีในการปกปิดข่าว (strategic withholding) โดยต้นตอของข่าวสารสามารถจะปกปิดหรือเบี่ยงเบนข่าวสารได้ หากเห็นว่าข่าวสารดังกล่าวจะก่อให้เกิดความตื่นตระหนกหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน

2.3 ยุทธวิธีในการสร้างสถานการณ์ (strategic staging) ต้นตอของข่าวสารสามารถใช้ยุทธวิธีนี้ทำการควบคุมการไหลของข่าวสารโดยใช้วิธีการสร้างสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของสื่อมวลชน

3. ผู้โฆษณา (advertiser) มีบทบาทในการควบคุมเนื้อหาของสื่อมวลชนได้โดยใช้อิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจของตนที่มีต่อสื่อมวลชน ทำให้การเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนหันเหไปตามทิศทางที่ผู้โฆษณาต้องการ

4. กลุ่มวิชาชีพสื่อมวลชน (profession) ในประเทศที่มีการจัดตั้งกลุ่มวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชนซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของสมาคม สภาหรือองค์กรของกลุ่มวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งจะมีบทบาทในการควบคุมดูแลความประพฤติ จรรยาบรรณและความรับผิดชอบของสื่อมวลชน โดยกลุ่มวิชาชีพอาจจะสร้างกฎระเบียบต่างๆ ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการควบคุมนักสื่อสารมวลชน ซึ่งกฎระเบียบของแต่ละประเภทก็อาจจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

5. ผู้บริโภค (consumer) สามารถที่จะควบคุมการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้หลายวิธีดังนี้

5.1 มีสิทธิฟ้องร้องเพื่อเรียกค่าเสียหายจากสื่อมวลชนได้ในกรณีที่ถูกสื่อมวลชนเสนอข่าวในลักษณะหมิ่นประมาท

5.2 มีสิทธิที่จะปกป้องหรือรักษาสิทธิของตนไม่ให้สื่อมวลชนล่วงเกินหรือล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าวได้ หากกรณีที่ถูกสื่อมวลชนละเมิดสิทธิ ประชาชนสามารถไปฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้สื่อมวลชนยุติการกระทำดังกล่าวหรือในกรณีที่เกิดความเสียหาย ประชาชนก็สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายได้

5.3 ประชาชนสามารถควบคุมสื่อมวลชนได้ โดยการงดบริโภคสื่อเหล่านั้นๆ หากประชาชนเห็นว่าสื่อมวลชนประพฤติปฏิบัติไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมก็อาจจะรวมใจกันต่อต้านสื่อมวลชนนั้นๆ โดยการงดบริโภคสื่อมวลชนนั้นๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อยอดขายสื่อมวลชนและยังมีผลกระทบโยงโย่ไปถึงยอดโฆษณาในสื่อเหล่านั้นๆ ที่จะลดลงตามไปด้วย เพราะผู้โฆษณาจะพิจารณาถึงโฆษณาเฉพาะในสื่อมวลชนที่ประชาชนให้ความสนใจและความเชื่อถือเท่านั้น

5.4 การควบคุมโดยกลุ่มพลังต่างๆ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มบุคคลซึ่งอาจจะมีการรวมตัวกันประท้วงสื่อมวลชนเมื่อเห็นว่ากลุ่มของตนได้รับการกระทบอย่างไม่เป็นธรรมจากการเสนอข่าวของสื่อมวลชน

ในขณะที่ Sandman, Rubin และ Sachsman (1982) กล่าวว่ามาตรการควบคุมสื่อมวลชนแบ่งออกได้ดังนี้

1. การควบคุมตนเอง (self-control) โดยใช้จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นแนวทางในการควบคุมการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของนักวิชาชีพสื่อสารมวลชน

2. การควบคุมภายใน (internal control) เป็นการควบคุมจากเจ้าของสื่อมวลชนซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในองค์กร

สื่อมวลชนนั้นๆ โดยอาจมีคำสั่งห้าม มีการลงโทษหรือให้รางวัลและสามารถควบคุมเนื้อหาข่าวให้เป็นไปตามความต้องการของตนได้อีกด้วย

3. การควบคุมโดยการผูกขาด (monopoly control) ประกอบด้วย

3.1 ระบบเครือข่ายและระบบกลุ่ม (chain and networks) คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งเป็นเจ้าของควบคุมสื่อหนึ่งและสื่ออื่นมี 2 สาขาหรือมากกว่าซึ่งปกติแต่ละสาขาจะอยู่คนละเมืองกัน

3.2 เจ้าของข้ามสื่อ (crossmedia ownership) คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งเป็นเจ้าของสื่อต่างประเภทกัน 2 สื่อขึ้นไปซึ่งสื่ออื่นโดยปกติจะอยู่ในท้องที่เดียวกัน

3.3 การดำเนินการร่วมกัน (joint operatives agreement) คือ การที่เจ้าของหนังสือพิมพ์ 2 กลุ่มในท้องที่เดียวกันมาร่วมดำเนินการบางอย่างรวมกัน เช่น การพิมพ์และการโฆษณา โดยแบ่งผลประโยชน์ร่วมกัน

3.4 เจ้าของธุรกิจร่วม (conglomerates) คือ การที่บริษัทไม่ได้เป็นเจ้าของธุรกิจสื่อมวลชนมาก่อนได้มาเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมกันในการดำเนินกิจการของสื่อ

4. การควบคุมโดยโฆษณา (advertise control) เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ของสื่อมวลชนมาจากการโฆษณา ซึ่งโฆษณาก็จะเป็นเสมือนอำนาจมหาศาลที่ควบคุมสื่ออยู่ โดยมากจะเป็นการควบคุมเพื่อเหตุผลทางธุรกิจมากกว่าเหตุผลทางการเมือง

5. การควบคุมโดยแหล่งข่าวสาร (source control) โดยปกติแหล่งข่าวพยายามที่จะควบคุมรูปแบบและเนื้อหาของข่าวที่ให้กับสื่อมวลชน การให้ข่าวของแหล่งข่าวทั้งภาครัฐและเอกชนมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการเข้าถึงข่าวสารของสาธารณชน เพราะการให้ข่าวจากแหล่งข่าวที่มีความชำนาญในการให้ข่าวมักจะทำให้เรื่องราวข่าวนั้นเป็นไปตามความต้องการของแหล่งข่าวได้ ดังนั้นสาธารณชนที่พึ่งพาข่าวสารจากสื่อมวลชนพึงตระหนักว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากข่าวนั้นเป็นสิ่งที่แหล่งข่าวต้องการให้เขาได้รู้เท่านั้น

6. การควบคุมโดยรัฐบาล (government control) ในสังคมประชาธิปไตย รัฐจะไม่มี การควบคุมสื่อมวลชนซึ่งตรงกันข้ามกับสื่อมวลชนในสังคมคอมมิวนิสต์แบบโซเวียตที่รัฐจะควบคุมทุกอย่าง ในขณะที่สื่อมวลชนในสังคมเผด็จการ รัฐเพียงควบคุมเฉพาะสิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อรัฐบาลต่อรัฐเท่านั้น ส่วนสื่อมวลชนตามทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคม ผู้ชำนาญการจะเป็นผู้พิจารณาว่าสื่อควรทำและไม่ควรทำอะไร

7. การควบคุมโดยสาธารณะ (public control) คือ การที่สาธารณชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีปฏิกริยาตอบกลับ (feedback) ไปยังสื่อมวลชนซึ่งปฏิกริยาตอบกลับนี้จะนำไปใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อควบคุมเนื้อหาสื่อมวลชน เช่น การงดใช้สื่อ เป็นต้น และการมีปฏิกริยาตอบกลับไปยังสื่อมวลชนก็เพื่อต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยผ่านสื่อมวลชนซึ่งอาจจะทำโดยเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการ เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าวในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยประสานกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ รวมจำนวนทั้งสิ้น 200 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิดเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด การเป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์ ตำแหน่งงาน และสังกัดหนังสือพิมพ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดคำถามปลายปิดเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพที่มีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์หรือมีประสบการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นผู้ที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น

4.1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 58.50 และ 41.50 ตามลำดับ) อยู่ในช่วงอายุ 25-30 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 25.50) ส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 83.00) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์มากที่สุด (ร้อยละ 52.50) ส่วนใหญ่สังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง (ร้อยละ 74.50) และเป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 62.00)

เมื่อพิจารณาตำแหน่งงานพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ประจำสายข่าวเศรษฐกิจ (ร้อยละ 18.50) โดยสังกัดหนังสือพิมพ์มติชนมากที่สุด (ร้อยละ 5.93) และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี (ร้อยละ 52.60) เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าข่าวพบว่าประจำสายข่าวเศรษฐกิจมากที่สุด (ร้อยละ 26.50) ส่วนใหญ่

สังกัดหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ (ร้อยละ 8.80) และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 38.10) และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบรรณาธิการข่าวส่วนใหญ่ สังกัดหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก (ร้อยละ 12.90) โดยมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 64.50)

2. ผลการวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ผลการวิเคราะห์พบว่าการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ (ร้อยละ 75.00) รองลงมา คือ ให้การศึกษาอบรมด้านวิชาการแก่ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และเผยแพร่ ประกาศ รายงานการประชุม งาน คำวินิจฉัยและคำสั่งของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติต่อสาธารณะเป็นประจำ (ร้อยละ 15.00 และ 10.00 ตามลำดับ) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติสามารถควบคุมดูแลกันเองอย่างทั่วถึงเฉพาะหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง (ร้อยละ 32.00) และพบว่ากลุ่มตัวอย่างน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 39.00) ที่เชื่อมั่นต่อบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นองค์กรที่มีบทบาทโดยตรงในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นโดยผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 16.50)

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติบรรยายการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์จำแนกตามการเป็นสมาชิก/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์สถิติบรรยายการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 200 คน

พบว่าค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเท่ากับ 1.62 เมื่อจำแนกตามการเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 1.97 สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกซึ่งมีค่าเฉลี่ยการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 1.40 เมื่อจำแนกตามการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 1.69 สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นซึ่งมีค่าเฉลี่ยการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 1.41 สรุปว่ากลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางและไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีแนวโน้มที่จะมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงกว่ากลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและเป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางซึ่งไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงสุดอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 2.09 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งมีค่าเฉลี่ยการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 1.34 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นซึ่งเป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงสุดอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 1.51 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ในระดับน้อยเท่ากับ 0.67 จะเห็นได้ว่าในกลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางและไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (2.09) สูงกว่ากลุ่มที่

เป็นสมาชิก (1.34) ในขณะที่กลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและเป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (1.51) สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิก (0.67) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการเป็นสมาชิก/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นมีปฏิสัมพันธ์กันและมีผลร่วมกันต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มมีค่าใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางและไม่เป็นสมาชิกของสภาการ

หนังสือพิมพ์แห่งชาติมีค่าสูงสุดเท่ากับ 1.82 และกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและเป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีค่าสูงสุดเท่ากับ 1.67 เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบ Levene's test พบว่าค่า $P=0.447$ แสดงว่าไม่ปฏิเสธสมมติฐาน นั่นคือ ประชากรของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มมีความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่าค่าเฉลี่ยของประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่หลังจากการทดสอบความแปรปรวนจะต้องใช้ค่าสถิติในกลุ่มที่ความแปรปรวนของประชากรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ได้แก่ Bonferroni ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ค่าสถิติบรรยายการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์จำแนกตามการเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ส่วนท้องถิ่น

การเป็นสมาชิกของ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ	Mean			S.D.			N		
	การสังกัดหนังสือพิมพ์			การสังกัดหนังสือพิมพ์			การสังกัดหนังสือพิมพ์		
	ส่วน กลาง	ท้องถิ่น	รวม	ส่วน กลาง	ท้องถิ่น	รวม	ส่วน กลาง	ท้องถิ่น	รวม
เป็นสมาชิก	1.34	1.51	1.40	1.68	1.67	1.67	79	45	124
ไม่เป็นสมาชิก	2.09	0.67	1.97	1.82	1.63	1.83	70	6	76
รวม	1.69	1.41	1.62	1.78	1.68	1.75	149	51	200

หมายเหตุ: Levene's test of equality of error variances: $F=0.890$; $df=3,196$; $P=0.447$

3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางเพื่อศึกษาอิทธิพลปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลหลักของการเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นที่มีต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยทดสอบอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ก่อนพบว่าการเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์

ส่วนกลาง/ท้องถิ่นมีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาภาพแสดงค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มจะพบว่าในกลุ่มที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่ว่าสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นจะมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ในกลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางจะมี

ค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่ง
วิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงกว่ากลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์
ท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังภาพที่ 1 ดังนั้นผลการ

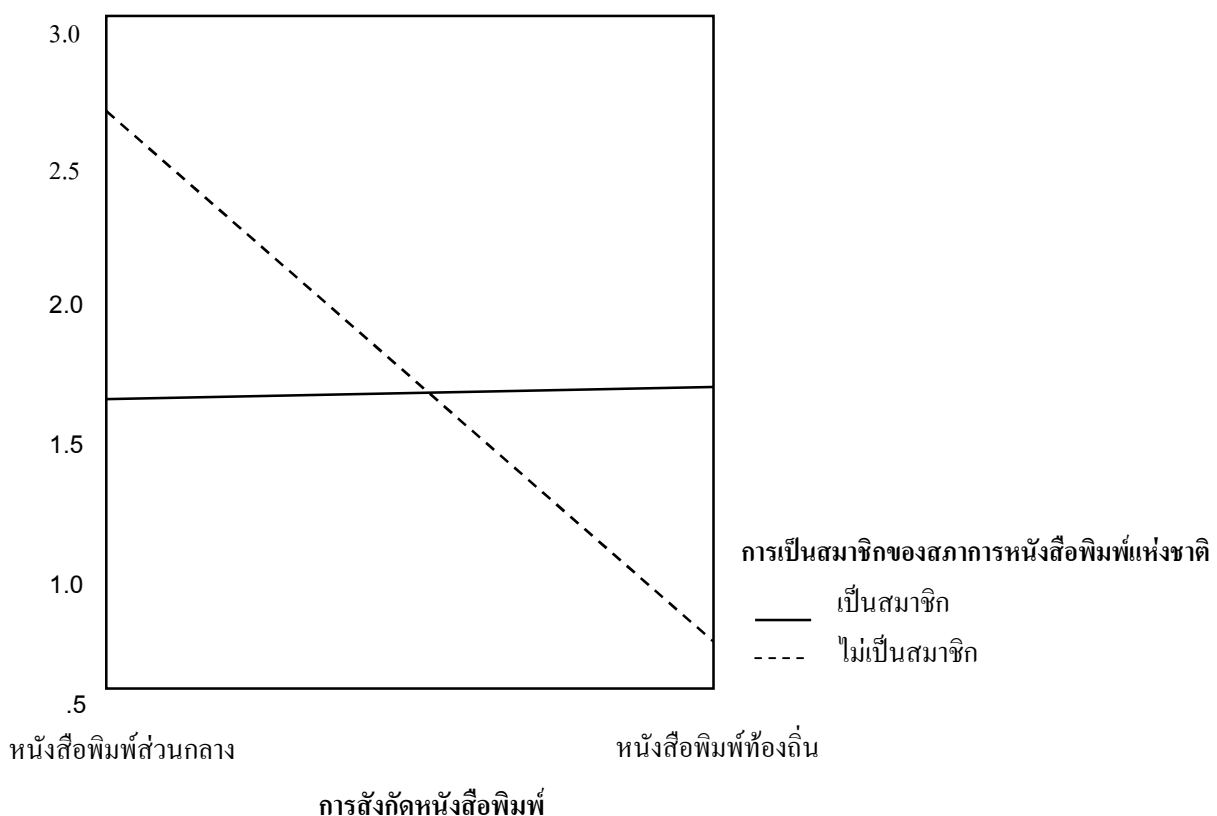
วิเคราะห์นี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าสถิติบรรยายที่
นำเสนอในหัวข้อ 3.1

ตารางที่ 2: ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
ในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
การสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่น	7.236	1	7.236	2.429	0.121
การเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ	0.047	1	0.047	0.016	0.900
Interaction	11.689	1	11.689	3.924	0.049*
Residual	583.836	196	2.979		

*p<0.05

การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
ในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ภาพที่ 1 แสดงปฏิสัมพันธ์แบบ Disordinal ระหว่างการเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
และการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์
แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์พบว่า การรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากว่าเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ในการก่อตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ คือ มุ่งส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ควบคุมกันเองที่อยู่บนพื้นฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ตลอดจนมุ่งเน้นให้ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง จึงเป็นผลให้บทบาทในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพมีความสำคัญมากที่สุด ดังเช่นที่ กิติมา สุรสนธิ (2549) กล่าวว่าสื่อจะตั้งองค์กรร่วมขึ้นมาเพื่อร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของสื่อได้อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม ซึ่งสอดคล้องกับที่ Sandman และคณะ (1982) กล่าวว่ามาตรการควบคุมสื่อมวลชน โดยการควบคุมตนเองนั้น ใช้จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นแนวทางในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของนักวิชาชีพสื่อสารมวลชน

2. จากผลการวิเคราะห์พบว่า การเป็น/ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นมีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่ว่าสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นจะมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่ว่าสังกัดใดควรที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพและข้อบังคับหรือระเบียบต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ เพราะหากมีการฝ่าฝืนข้อบังคับดังกล่าว สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีอำนาจในการตักเตือน หรือดำเนินและเผยแพร่คำวินิจฉัยต่อสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับที่ Hiebert และคณะ (1985 อ้างถึงใน กวี

อุรัสยะนันท์, 2542) กล่าวว่ามาตรการควบคุมสื่อมวลชน โดยกลุ่มวิชาชีพสื่อมวลชนจะมีบทบาทในการควบคุมดูแลความประพฤติ จรรยาบรรณและความรับผิดชอบของสื่อมวลชน โดยอาจจะสร้างกฎระเบียบต่างๆ ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการควบคุมนักสื่อสารมวลชนเช่นเดียวกับที่สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) กล่าวว่าสภาการหนังสือพิมพ์มีประโยชน์ต่อการควบคุมดูแลกันเอง ทั้งนี้ เพราะสื่อมวลชนจำเป็นต้องมีอิสระและเสรีภาพเป็นรากฐาน จึงไม่อาจให้รัฐบาลหรือหน่วยราชการทำหน้าที่นี้ได้ ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะอาศัยมาตรการการควบคุมกันเองเป็นมูลฐานสำคัญ จึงเป็นผลทำให้ค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่ว่าสังกัดใดก็ตามจึงไม่แตกต่างกันมาก แต่ในขณะที่กลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางจะมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงกว่ากลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากว่าหนังสือพิมพ์ส่วนกลางล้วนต้องเผชิญกับคู่แข่งทั้งจากสื่อหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองและสื่อประเภทอื่นๆ ในการทำหน้าที่รายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ อย่างมีความรับผิดชอบต่อบนพื้นฐานของจริยธรรมแห่งวิชาชีพให้สาธารณชนได้รับทราบในวงกว้างมากกว่ากลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จึงเป็นผลให้กลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางซึ่งแม้ไม่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติย่อมต้องตระหนักถึงบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงกว่ากลุ่มที่สังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เพราะมิฉะนั้นอาจจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของผู้อ่านที่มีต่อหนังสือพิมพ์และนำมาสู่ผลกระทบต่อรายได้ของหนังสือพิมพ์อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้พบว่า การรับรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้มีความรับผิดชอบต่อและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ดังนั้น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติควรเน้นบทบาทใน

การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในทุกองค์กรหนังสือพิมพ์ทั้งสังกัดส่วนกลางและท้องถิ่นให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพอย่างเท่าเทียมกัน

2. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้พบว่ากลุ่มที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่ว่าสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง/ท้องถิ่นจะมีค่าเฉลี่ยการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติควรมีการดำเนินนโยบายอย่างชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกองค์กรหนังสือพิมพ์ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นเข้ามาเป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

บรรณานุกรม

- กวี อรุณษะนันท์. (2542). *ปัจจัยต่อความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในองค์กรตรวจสอบตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์และกลุ่มผู้บริหารโกลด์สื่อ*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- กิติมา สุรสนธิ. (2549). “สื่อมวลชนกับสังคม” ใน *กฎหมายและจริยธรรมด้านนิเทศศาสตร์*. หน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นัทธ์หทัย อุบล. (2552). *แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1*. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สุกัญญา ติระวนิช. (2549). “จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อของนักหนังสือพิมพ์” ใน *การข่าวและบรรณาธิกรณ*. หน่วยที่ 15. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุรพงษ์ โสภนะเสถียร. (2533). *การสื่อสารกับสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Sandman , P.M., Rubin, D.M., & Sachsman, D.B. (1982). *Media: An Introductory Analysis of American Mass Communication*. USA: Prentices Hall .

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุศมา เหมศรีทองคำ สำเร็จ การศึกษาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการวิจัยและพัฒนา หลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คุรุศาสตรมหา บัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสื่อสารมวลชน) วารสารศาสตรบัณฑิต (สาขาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์) ประกาศนียบัตรบัณฑิตการวิจัยทางสังคม มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ และวิจัย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีผลงาน ทางวิชาการประเภทงานวิจัย เช่น 1) การพัฒนาตัวบ่งชี้ คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ 2) การวิจัยนำร่องการใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเพื่อ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา และ 3) สภาพการ ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทยตามช่วง พัฒนาการแห่งวัย